

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Енчо Герганов,

Департамент по когнитивна наука и психология,

Нов български университет

за дисертационния труд ***ТЕРОРИЗМЪТ, ОТРАЗЕН В ПРЕСАТА: ВЛИЯНИЕ***

ВЪРХУ НАГЛАСИТЕ И ПОВЕДЕНИЕТО НА ЧОВЕКА

на Милена Димитрова Френкева, докторантка в Института за изследване на
населението и човека при БАН

Трудът е представен за защита с цел получаване на образователната и научна
степен “доктор” по психология

Темата за отразяване в медиите на терористичните атаки е изключително актуална. От една страна, медиите формират определени нагласи към тероризма. От друга страна, те информират хората за събития, свързани с тероризма. И в двата случая психологическите ефекти са много важни и поради това трябва да се познават възможно най-добре. Дисертационното изследване на Милена Френкева е посветено тъкмо на тези проблеми. Докторантката си поставя за цел да изследва и двата аспекта на медийното отразяване на тероризма. Затова в теоретично обзорната част в първа глава на дисертацията си тя разглежда както социално-психологическите теории за социалните нагласи, така и основните теоретични постановки в психологията на масовите комуникации. Милена е разработила много силно темата, обхващаща теориите за социалните нагласи и моделите за формирането им. След като се спира първо върху структурата и функциите на социалните нагласи, като познавателните, емоционалните и познавателните реакции в структурата им, както и когнитивната, защитната, ценностната, регулативната и организационната им функция, тя разглежда в синтезирана форма основните теоретични подходи за изучаването им. В контекста на социалните нагласи тя представя водещи социалнопсихологически и личностови теории, като генетичната теория, теорията за социалното учене, атрибутивната теория, теорията на Хайдер за когнитивния баланс, теорията на Фестингер за когнитивния дисонанс и теорията на Айзен за планираното поведение. Специално внимание е отделила върху изследването на връзката социални нагласи – поведение чрез класическия експеримент на Ла Пиер, както и върху теоретичните и експерименталните

изследвания на Айзен, според когото “от изключително значение за връзката между нагласа и поведение е степента на сходство между съображенията или убежденията, които хората имат в ситуацията на деклариране на нагласата и в ситуацията на осъществяване на поведението.” (стр. 20). С подобна яснота и целенасоченост разглежда класическите и съвременните модели на медийните ефекти изобщо и ролята им за формиране и промяна на социалните нагласи по-специално. Тъй като изследователските задачи на Милена изискват да се правят експериментални изследвания, тя разглежда както методите за измерване на социалните нагласи, така и методите за анализ на съдържанието на текстове в печатните медии. Тя представя в критично оценъчен план различните методи за измерване на нагласите, като методиките на Търстоун, скалите на Гутман, семантичния диференциал на Осгууд и най-вече метода за измерване на социални нагласи, разработен от Айзен и Фишбайн въз основа на модела за планираното действие. Тя решава да използва в собствените изследвания последната методика като най-чувствителна към промените в социалните нагласи. Докторантката обсъжда подробно и моделите за медийните ефекти изобщо и медийните ефекти върху личността от отразените в тях терористични прояви, по-специално. Разглежда методите за анализ на съдържанието на медийни материали от позициите на психологическото им въздействие върху личността. И по отношение на теорията на масовите комуникации и психологическото им въздействие върху широката аудитория Милена демонстрира изключително добра подготовка. Тя не само познава много добре тази проблематика, но притежава рядката способност да намира точни и важни връзки между същностни характеристики на медиите и психологическите механизми на техните въздействия.

Основните достойнства на дисертацията са в добре планираните и проведени експериментални изследвания с използването на мощни инструменти за измерване на социални нагласи и медийни ефекти. Въз основа на Айзеновия модел за планираното действие Милена разработва собствен въпросник за измерване на социалните нагласи към отразения в медиите тероризъм. Преди да анализира емпиричните данни, събрани с този въпросник, тя го подлага на многоаспектно психометрично и факторно изследване. Резултатите от това изследване показват, че инструментът притежава високи психометрични показатели, а факторната му структура потвърждава наличието на предварително планираното

семантично и психологическо съдържание. Така убедено може да се твърди, че получените скали за измерване на социалните нагласи на изследваните лица са надеждни и валидни. За да разкрие съществени връзки между социалните нагласи и някои характеристики на личността, Милена използва и готови, добре адаптирани и стандартизирани методики за измерване на личностови черти, като тревожност по Спилбъргър, метод за измерване на генерализираните очаквания – оптимистично/негативистични очаквания, разработен от Ангел Величков, въпросник за определяне локуса на контрола и сценарии за възприемане на тероризма като проява на тероризъм или патриотизъм (конструирани по Елизабет Дан). Целият този инструментариум е използван професионално, с разбиране на свойствата и възможностите му за измерване на операционализираните конструкти. Резултатите от измерванията с тези методики са обработени чрез адекватни статистически методи и са направени точни анализи от гледище на формулираните задачи и хипотези. Основните хипотези на докторантката се потвърждават като резултат от съответните им проверки.

Дисертацията на Милена Френкева съдържа оригинално изследване на ефектите на печатни медии върху социалните нагласи на читателите към отразените в тях терористични събития. Тя има определен принос към психологията на медийните въздействия (научните аспекти на степента, за която се аспира). Милена отразява богат спектър от публикации по тези проблеми, като демонстрира умение да извлича най-съществените идеи, данни и факти в тях от гледище на собствените цели и задачи (образователните аспекти на степента).

По темата на дисертацията са направени четири статии в рецензирани психологически списания и годишници и пет участия с доклади на научни конференции и форуми. Справката за научните приноси съдържа реалните научни постижения на докторантката.

Въз основа на направените положителни оценки за научните достойнства на дисертацията предлагам да се даде образователната и научна степен ДОКТОР на Милена Димитрова Френкева и призовавам останалите уважаеми членове на научното жури да гласуват за това предложение.

София, 15 септември 2011 г.

Подпис:

/Проф. д-р Енчо Герганов/

семантично и психологическо съдържание. Така убедено може да се твърди, че получените скали за измерване на социалните нагласи на изследваните лица са надеждни и валидни. За да разкрие съществени връзки между социалните нагласи и някои характеристики на личността, Милена използва и готови, добре адаптирани и стандартизирани методики за измерване на личностови черти, като тревожност по Спилбъргър, метод за измерване на генерализираните очаквания – оптимистично/негативистични очаквания, разработен от Ангел Величков, въпросник за определяне локуса на контрола и сценарии за възприемане на тероризма като проява на тероризъм или патриотизъм (конструирани по Елизабет Дан). Целият този инструментариум е използван професионално, с разбиране на свойствата и възможностите му за измерване на операционализираните конструкти. Резултатите от измерванията с тези методики са обработени чрез адекватни статистически методи и са направени точни анализи от гледище на формулираните задачи и хипотези. Основните хипотези на докторантката се потвърждават като резултат от съответните им проверки.

Дисертацията на Милена Френкева съдържа оригинално изследване на ефектите на печатни медии върху социалните нагласи на читателите към отразените в тях терористични събития. Тя има определен принос към психологията на медийните въздействия (научните аспекти на степента, за която се аспира). Милена отразява богат спектър от публикации по тези проблеми, като демонстрира умение да извлича най-съществените идеи, данни и факти в тях от гледище на собствените цели и задачи (образователните аспекти на степента).

По темата на дисертацията са направени четири статии в рецензирани психологически списания и годишници и пет участия с доклади на научни конференции и форуми. Справката за научните приноси съдържа реалните научни постижения на докторантката.

Въз основа на направените положителни оценки за научните достойнства на дисертацията предлагам да се даде образователната и научна степен ДОКТОР на Милена Димитрова Френкева и призовавам останалите уважаеми членове на научното жури да гласуват за това предложение.

София, 15 септември 2011 г.

Подпис:

/Проф. д-р Енчо Герганов/